

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح تشکیل وزارت بازرگانی»

(اعاده شده از شورای نگهبان) (۱)

طرح «تشکیل وزارت بازرگانی» که در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، پس از ارسال نزد شورای نگهبان با ایراداتی مواجه گردید. از این رو کمیسیون اجتماعی در مصوبه خود جهت رفع ایراد و اعمال تذکرات شورای نگهبان، مصوبه سابق مجلس را اصلاح نموده است. در ادامه به بررسی مصوبه کمیسیون از حیث رفع ایراد شورای نگهبان و اعمال تذکرات پرداخته خواهد شد.

مخصوص سخن علمی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

بررسی مصوبه کمیسیون

۱. تبصره «۱» ماده واحده

شورای محترم نگهبان در اظهار نظر خود در یک بند، تبصره «۱» ماده واحده این مصوبه را مغایر اصول ۸۵ و ۱۳۳ قانون اساسی اعلام نموده بود. با این توضیح که تبصره مزبور در مقام تعیین تکلیف در خصوص شرح وظایف وزارتخانه‌های موضوع ماده (۱) این طرح مقرر نموده بود که وظایف مقرر در ماده (۱) قانون تمرکز وظایف بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی به وزارتخانه ذی‌ربط منتقل می‌شود، لکن مشخص ننموده بود که دقیقاً هر کدام از وزارتخانه‌ها دقیقاً متولی کدامیک از وظایف مندرج در ماده مذکور هستند. لذا عدم تعیین دقیق این موضوع به تعیین تکلیف آن توسط نهادهای ذی‌ربط غیر از مجلس شورای اسلامی منجر شود و با عنایت به اینکه این موضوع ماهیت قانونگذاری دارد و اصل ۱۳۳ تصریح نموده است که: «تعداد وزیران و حدود اختیارات هر یک از آنان را قانون معین می‌کند» و به موجب اصل ۸۵ نیز مجلس نمی‌تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیئتی واگذار کند، شورای محترم نگهبان این تبصره را مغایر این دو اصل از اصول قانون اساسی دانسته است.

حال کمیسیون محترم در مقام رفع این ایراد و تعیین وظایف هر یک از وزارتخانه‌های مذکور، وضعیت سابق هر یک از آنها قبل از ادغام را به رسمیت شناخته و تصویب نموده است که «از تاریخ ابلاغ این قانون کلیه وظایف، اختیارات و دستگاه‌های تابعه هر یک از وزارتخانه‌های صنایع و معادن و بازرگانی مطابق وظایف، اختیارات و دستگاه‌های تابعه آنها در قبل از قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ مجلس شورای اسلامی می‌باشد».

با عنایت به تعیین شرح وظایف وزارت بازرگانی در قانون «تشکیل وزارت بازرگانی» (مصوب ۱۳۵۳) و نیز تعیین وظایف وزارت صنایع و معادن در قانون «تمرکز امور صنعت و معدن و تشکیل وزارت صنایع و معادن» (مصوب ۱۳۷۹) به نظر مصوبه اصلاحی رافع ایراد شورای نگهبان است. لکن شایسته است با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، به منظور رفع ابهام به مواد مورد نظر در دو قانون مذکور در متن تبصره تصریح شود.

شماره ثبت:

۵۴۹

شماره چاپ:

۱۶۵۲

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۸/۱۸

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۶۶۲۱-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۸/۱۸

۲. تبصره «۳» ماده واحده

بهموجب تبصره «۳» ماده واحده «هزینه‌های ناشی از اجرای این قانون، از محل صرفه‌جویی در هزینه‌های جاری و از بودجه وزارتخانه‌های یاد شده، تأمین می‌شود».

شورای محترم نگهبان در اولین تذکر، مستند به اظهارنظر سابق خود متذکر شده است که درج عبارت «از محل صرفه‌جویی در هزینه‌های جاری» از منظر شورای نگهبان به منزله تعیین محل تعیین اعتبار نبوده و رافع ایراد مغایرت با اصل ۷۵ نیست و از آنجا که هیئت وزیران در مصوبه مورخ ۱۳۹۸/۷/۷ بار مالی ناشی از این مصوبه را پذیرفته است، لذا نیاز به تعیین محل تأمین اعتبار نیست و پیشنهاد نموده تبصره مزبور حذف گردد.

از این رو کمیسیون محترم در مصوبه خود، ضمن حذف مفاد تبصره پیشین، مفاد جدیدی را تصویب نموده است که مقرر می‌دارد «دولت موظف است این قانون را بدون افزایش پست‌های سازمانی و نیروی انسانی اجرا کند». نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که با عنایت به صلاحیت رئیس‌جمهور در اصل ۱۲۶ قانون اساسی در خصوص امور اداری و استخدامی کشور، پیش‌بینی چنین محدودیتی می‌تواند محل تأمل باشد، هرچند در قوانین گذشته نظیر آن وجود دارد.

۳. تبصره «۴» ماده واحده

شورای نگهبان در دومین بند از تذکرات خود در خصوص تبصره «۴» این مصوبه اولاً متذکر شده است با توجه به قانون تدوین و تنقیح مقررات کشور، «قوانین عام و خاص مغایر» مشخص گردد و ثانیاً به جای عبارت «ملغی‌الأثر» از عبارت «منسوخ» استفاده شود. کمیسیون محترم در مصوبه خود ضمن اصلاح عبارت «ملغی‌الأثر» به عبارت «منسوخ»، به ماده (۱) «قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» به عنوان حکم قانونی مغایر با این مصوبه تصریح نموده است. در صورتی که این ماده صرفاً تنها ماده قانونی مغایر با این مصوبه باشد، اصلاح صورت گرفته رافع تذکر شورای نگهبان به نظر می‌رسد. با این وجود، لازم به ذکر است ماده (۴) قانون «تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی»^۱ متضمن حکمی است که با این مصوبه مغایر به نظر می‌رسد. توضیح اینکه به موجب اصلاح صورت گرفته، شرح وظایف وزارتخانه‌های موضوع این طرح به قبل از تصویب قانون «قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸» باز می‌گردد و از آنجا که قانون «تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۲ است لازم است حکم ماده (۴) این قانون از حیث مغایر با احکام این طرح بررسی شود.

نتیجه‌گیری

با عنایت به نکات فوق‌الذکر اصلاح صورت گرفته در خصوص تبصره «۱» رافع ایراد شورای نگهبان به نظر می‌رسد. لکن در خصوص اصلاحات مقرر جهت رفع تذکرات شورای نگهبان نکات ذیل قابل تأمل است:

در خصوص تذکر نخست شورای نگهبان، حذف تبصره «۳» جهت افاده مقصود شورا کافی است لکن تبصره جایگزین با عنایت به توضیحات فوق‌الاشاره از جهت مغایرت با اصل ۱۲۶ قابل ملاحظه است.

در خصوص تذکر دوم شورای نگهبان پیرامون تبصره «۴»، نیز اصلاحات صورت گرفته در راستای اعمال این تذکر ارزیابی می‌گردد، لکن به نظر می‌رسد ماده (۴) قانون «تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» نیز از حیث مغایرت با احکام این طرح قابل بررسی است.

۱. ماده (۴) - شرکت پشتیبانی امور دام با کلیه وظایف، اختیارات، نیروها و امکانات از وزارت صنعت، معدن و تجارت منتزع و به وزارت جهاد کشاورزی ملحق می‌گردد.